

ЗБИГНЕВ ДОЛЕЦКИ КОМЕТА

Превод от полски: Петър Жиров, 1983

chitanka.info

Бях сам в центъра на Вселената. Така ми се струваше във всеки случай. Защото знае ли някой къде е този център? Може да бъде във всяка една точка на междוזвездното пространство. Това, че бях сам, бе резултат на моя собствен избор. Реших се на това преди четири години, когато там, на Земята, се случи нещо, което почти отне желанието ми да живея. Бях изгубил човек, който беше за мен така близък, щото ми се струваше, че без него (в дадения случай без нея) светът би бил студен и безчовечен, лишен от смисъл. Защото Соня умря едва на двадесет и седем години и нито някой, нито нещо можеше да я спаси.

Дълго време се намирах на границата на умопомрачението. По-късно все пак надделя у мен така нареченото желание за живот. Станах способен отново да мисля за бъдещето, което ми предстоеше. Ако живеях в прастари времена, за които се е запазил само спомен, сигурно щях да отида в манастир или нещо от този род. Днес, когато древните религии са съвсем забравени, можех да посветя живота си просто на хората, обитаващи същата планета, на която пребивавахме със Соня, преди тя да си отиде.

След като се подложих на съответните изследвания, подписах контракт за петгодишно пребиваване на станцията ГЗ9, една от многото, изпратени в Космоса, за да служат на корабите, носещи се през пространството към все по-далечни светове, удовлетворявайки вековечната нужда на човешкия род, нуждата от *опознаване* на Вселената, частица от която е Земята.

Станцията беше подобна на колело с осем „спици“. В „колелото“ се помещаваше градината. Това беше повърхност, покрита със земна почва, на която растяха различни растения — зеленчуци и овощни дървета. Под влиянието на четирите изкуствени слънца, инсталирани на еднакви разстояния едно от друго, те даваха обилен плод. Реколтата се събираше от специални автомати. По такъв начин, когато на базата акостираше поредният космически кораб, той можеше да бъде снабден с продукти, не по-лоши от земните. Една четвърт от окръжността представляваше парк за отдих. Тук сред дървета и цветя, напомнящи далечната родина, можеха да почиват екипажите на корабите.

В „спиците“ на голямото колело се намираха различни складове и стаи за гости. Сърцето на базата беше, разбира се, нейната ос. Тук бе разположен центърът, управляван от Сврѣхкомпютър, контролиращ

функционирането на цялата станция, закотвена винаги в определено място на пространството, без право на отклонение от точката, означена прецизно на картите на всички астронавти.

Гости се появяваха горе-долу веднъж на три месеца и пребиваваха на станцията по една-две седмици. През останалото време бях единственият жител на ГЗ9.

Чувствувах ли се тогава самотен? Ако кажех да, щях да се призная в нормална човешка слабост, която без съмнение е била присъща поне на някои колеги, подписали контракти, ръководени от подбуди, различни от моите. Чувствувах се относително добре. Имах на разположение многобройни звуко- и видеозаписи. Можех да общувам с изкуство, създавано на Земята през всичките ѝ исторически епохи. Когато ме налегнеше умора, можех да потъна в дълъг сън, в случай на нужда бивах събуден, за да изпълнявам своите задължения.

В тези задължения влизаше, между другото, изпробването от време на време на апарата, наречен интуит. Ще призная, че винаги правех това без желание, тъй като се отнасях скептично не толкова към самия апарат, колкото към целта, за която трябваше да служи. Интуитът беше открит преди петнайсетина години от учен, имащ на своя сметка още няколко удивителни изобретения. Те засягаха главно екипировката на космически кораби за далечни полети. Интуитът обаче беше нещо по-различно. Неговото действие се състоеше в осъществяването на контакт със същества, притежаващи *разум*, каквито и да са те.

На земята апаратът действуваше безпогрешно. На произволно разстояние хората можеха да се свързват помежду си. Ала човечеството и без това имаше много други средства за комуникация. Затова някои сериозни учени се смееха на изобретението на професор Глаут. Признаваха му, макар и с нежелание, само една заслуга: неговият апарат доказва окончателно, че на Земята единствено хората са разумни същества.

Но да се осъществи един ден с помощта му контакт с някакви хипотетични същества в Космоса? Аз също не вярвах в това. Все пак Световният съвет взе решение всички станции да притежават тази апаратура. Това се отнасяше и за корабите, тръгващи към по-отдалечени райони на Космоса. Досега обаче, а минаха, както казах,

петнайсетина години от изобретяването и конструирането на интуита, никакъв контакт не беше осъществен.

Споделях убеждението на повечето от гражданите на планетата, че сме самотни, що се отнася до тази специфична черта на човешкия род, наречена разум. Дали трябваше да се радваме на това, или още повече да се гордеем, вече е съвсем отделен въпрос.

Бях решен да изпълнявам своите задължения (*всичките*) независимо от това, дали ми харесват, или не. И така един ден, за който вече пореден път от пребиваването ми на ГЗ9, посегнах към апарата.

Висях до него отегчен около час. Реших обаче да изпълня докрай задължението си, щом изисквах това от мен.

И чух, а по-скоро възприех, тъй като тук не ставаше въпрос за слуха ми, а за мозъка:

— Кой... кой... кой си, кажи...

— Защо не отговаряш ти кой си? От кой кораб — помислих, смятайки, че съм установил връзка с някоя от земните ракети, изследващи Космоса.

— Ко... кораб? — приех. — Какво значи това: ко... кораб?

Тогава в мен, в моя мозък, стана нещо, което би могло да се определи като внезапно преобразяване или пък преориентиране на съвсем друга *програма*. Като че нещо, съществуващо само в подсъзнанието ми, *разбра*, че този път не става въпрос за нормален контакт. Контакт с хора.

— Кой си ти?

Сега тази връзка, осъществена с помощта на интуита, стана съвсем ясна, стори ми се, че ми е била позната *винаги*, откакто съществувам, така близка, както не е бил никой разговор, провеждан с помощта на гласа или телепатията.

— Не мога да ти изясня коя съм, преди да зная дали ме разбираш. Знам в момента само едно: че не си същество, подобно на мен. Защото с такива се срещам наистина рядко, но понякога се разминаваме в пространството и разговаряме помежду си. Тебе срещнах случайно, колебаех се даже дали да те заговоря. Въпреки че беше *отворена*.

— Отворена? — не разбрах. — Макар че не знам ти кой си, отговарям. Аз съм човек, същество, живеещо на една от планетите в

Галактиката...

— Зная, че такива същества живеят на планетите. Осъществявала съм контакт... Ала... страхувам се от тях.

— Защо?

— Защото често се стараеха да ме използват за свои цели.

— Какви?

— Различни, но най-често нарушаващи хармонията в Космоса. Затова много рядко, осъществявайки връзка, се решавам на разговор. Но понякога изпитвам необходимост въпреки всичко. От любопитство дори. Бродя през безкрайни пространства и се връщам отново в места, в които някога съм била. И виждам, че са настъпили промени. Това е... това е трудно за разбиране дори за мен, макар че ще съществувам, докато съществува...

— Докато съществува какво? — запитах.

— Ко... не мога да го нарека. Изглежда, лошо приемаш или аз...

— Постарай се още веднъж. Разбира се, моят апарат не е съвършен.

— Докато съществува ко-ме-та... Кометата, на която живея, но която *аз не съм*. Аз съм повече от нея не-ма-те-ри-ал-на. Даже не га-зо-ва... Още по-малко... Но на нея именно съществувам. Така е решила природата...

— Разбирам. Бих искал... — тук се замислих по какъв начин бих могъл да убедя...

— Приемам... По-добре, отколкото смяташ. Ти си *различна* от ония същества по разните планети. Така ми се струва. Нямах лоши намерения. Макар че не съм още съвсем сигурна...

За момент нещо ме заинтригува.

— Защо се обръщаш към мен като към жена?

— Же... на...?

— Да. На моята планета има два пола. Жени и мъже. Аз съм мъж.

— Като че ли разбирам... Срещала съм вече нещо такова, много отдавна. Макар че това е рядкост.

— А ти — казах с известно колебание — говориш за себе си така, като че си жена.

Сега известно време нямаше отговор.

— Не знам, не знам какво съм в този смисъл. Това няма за мен никакво значение, разбираш ли?

— Да.

— Просто определям се така, както се чувствам. Каквато изглеждам за себе си. А ти... приемаш мен, това, което ти изпращам, именно по този начин.

— Да.

— Слушайки мислите ти, разбирам, че при вас това е в голяма степен въпрос на размножаването. За мен и подобните ми този проблем въобще не съществува. Когато се образува нова комета, тогава, макар и не винаги, не *непременно*, се появява свързано с нея чак до края на съществуването ѝ същество, подобно на мен.

— Разбирам.

— Знаеш ли? Разговарях с мен съвсем, ама съвсем *иначе* от всички интелигентни твари, живеещи на планетите, с които съм се свързвала. Наистина, въпреки че не можеха никога особено да ми навредят или да ме използват за свои цели, то все пак контактът с тях оставяше у мен неприятно впечатление. А с тебе... с тебе е иначе. Бих искала все пак да те помоля, да не съобщаваш на никого, че си разговарял с мен... Нека това остане тайна между нас. Така ще бъде по-добре.

— Защо? — запитах, макар че аз също помислих да запазя всичко в тайна.

— Защото ми се струва, че ще бъде по-добре за вас, земляните, ако още за известно време не знаете за съществуването в Космоса на други форми на разум, във всеки случай, ако не се свързвате с тях. Даже с по-близките вам физически.

— Мисля, че имаш право — казах.

— Разкажи ми нещо повече за себе си — помоли. — Бих искала да науча нещо повече за тебе, преди връзката между нас да се прекъсне поради голямото разстояние. Не знам точно кога отново ще се върна по тези места и дали имаме какъвто и да е шанс пак да се свържем. И да се видим, макар и отдалеч. Сега, след няколко дни, ще можеш да видиш моята комета, когато се приближи. Наблюдавай небето и ще видиш вероятно дори с просто око... Бих искала да зная как си живял в миналото и как живееш сега! Досещам се, че възрастта, която можеш да достигнеш, е малка в сравнение с моята?

— Да. Едва сто и петдесетина обиколки на планетата около родното Слънце. А по-рано сме живели още по-кратко.

Мълчеше, сякаш потресена от този факт. Най-после каза:

— Може все пак още да се срещнем. Ще се върна тук сигурно след време, което за теб означава тридесет и няколко години... Ти сега вероятно трябва да се върнеш към своите занимания. Утре значи или в друг ден ще ми разкажеш нещо повече за себе си, нали? И така...

— Още нещо — казах бързо. — Всеки два-три месеца на станцията спира кораб. Страхувам се някой от тях да не улови сигнала. Защото наистина знам, че рядко използват интуита, но — всичко може да се случи.

Замисли се.

— Да. Трябва значи да бъдеш внимателен. Все пак нали корабите ти съобщават за приближаването си?

— Да.

* * *

Разказах ѝ почти всичко. Още никога не ми се е случвало да се доверя така на човек. Освен на Соня, разбира се. Чувствах необяснимо доверие към това космическо същество, носещо се шеметно в небето, свързано по неразбираем за мене начин със съществуването на газовия факел, който бродеше из пространството по определения му от природата път.

Говорех за своето детство, за годините, когато в моя живот се появи Соня. И за това, как си отиде.

— Разбирам какво е било за тебе това — каза, — макар че съм толкова *различна*. Разбирам какво може да бъде за теб и за много от вас *самотата*. Въпреки че ние сме винаги самотни, такава е нашата съдба. Обаче знаеш ли, нерядко вече се събужда у мен нещо такова, което ми се струва нерационално. Нещо, което е вече не само интерес към опознаването на различните видове разум. Ала намирам най-често *само разум* и нищо друго. Затова чувствам тогава неразбираемо за мен разочарование.

— Чувствуващ — повторих, — следователно не си само мозък, само разум...

— Може би. Макар че го откривам бавно, в продължение на много дълго време. Имах време да мисля, да размишлявам за това. Почесто дори, отколкото за други неща. Например за това, *защо* собствено съществувам такава, каквата съм, привързана към този облак разредена материя, който ме носи през мрака на Вселената. Поне да ме чакаше дълъг път някъде към друг край на Космоса, това би било едновременно страшно, ала и прекрасно. Но да следваш в пространството определена траектория и да кръжиш така непрестанно, докато не се случи катастрофа... Тази мисъл е често непоносима за мен.

— ... Помага ви да понесете съдбата, отредена от природата продължи след малко, — сигурно това, че сте толкова много, че поне във физически смисъл не сте усамотени. Дори и ти, стига да желаеш, можеш да се върнеш на Земята.

— Да, мога — казах, — обаче преди това времето трябва да заличи нещо в мен. За да съм способен да гледам отново в лазурно, а не в черно небе. И да почувствувам на лицето си лъчите на слънцето.

Кометата се преместваше величествено, оставяйки след себе си дълга опашка. Числеше се към най-големите комети, които могат да се срещнат в Космоса. Гледах в екрана на наблюдателната кабина и размишлявах къде точно се намира *Тя*, колко е голяма, макар че в края на краищата това нямаше никакво значение. Просто я имаше и това би трябвало да ми бъде напълно достатъчно.

Разговаряхме всекидневно. Желаехме да използваме оставащото не особено дълго време, преди да се прекъсне връзката. Станахме *приятели*. Тази дума, звучаща като че ли абсурдно в случая, беше същевременно безспорна истина. След един от многото разговори ме навести дори мисълта, че с удоволствие бих тръгнал след нея с ракета, за да я придружавам в нейния път и да мога да разговарям така, както не съм разговарял дотогава с никого, освен със Соня.

Случи се обаче това, от което се страхувах подсъзнателно. Нашата връзка беше засечена няколко дни преди нейното прекъсване, преди сбогуването. Беше *необявен* кораб. Връщаше се от далечна експедиция в галактиката Колибър. Би могъл с успех да се върне няколко години по-късно... Не даваше никакви сигнали, понеже не знаеше, че на пътя му се намира Г39. Ловеше въпреки това от пространството всеки сигнал, включително и с помощта на интуита.

Беше подслушан мой разговор с *Нея*. В действителност само фрагмент, защото *Тя* бързо се ориентира, че се е включил още някой, ала това беше достатъчно, за да се досетят, че имат работа с контакт между човек и чуждо разумно същество.

Не научиха от мене нищо въпреки заканите, че извършвам предателство към човечеството. На никого от тези, които ме разпитваха, не мина дори през ума, че *Тя* се намира на кометата, отдалечаваща се в безбрежния Космос. (Преди да прекъсне последния ни разговор, успя да ми предаде още „*Не забравяй! Сбогом!...*“)

Постъпиха с мен сурово, а в началото ме заплашваха дори със смъртна присъда. В края на краищата бях изолиран на малко островче в Атлантическия океан, където се намираше заведение, представляващо нещо средно между затвор и санаториум за душевно болни.

Прекарах тук, на това малко пространство, оградено със стена така, че не можех да виждам дори близкото море, над тридесет години. Неведнъж изпитвах желание да се самоубия, ала отминавайки факта, че тук това беше трудно изпълнимо, спираше ме една мисъл — може би все пак на Земята ще настъпят някакви промени, които ще оправдаят съществуването ми. Може би хората ще станат способни на безкористни, приятелски отношения към същества, подобни на *Нея*. Защото, ако става въпрос за евентуална среща с космически врагове, те и така са достатъчно подготвени за това.

От време на време ме посещаваха разни учени или представители на въоръжените сили, стараейки се да ме улучат в момент на слабост. Смятаха, че ще узнаят нещо. Защото въпреки широкото използване на интуита (за което знаех, тъй като не бях откъснат от средствата за масова информация) никакъв контакт не беше осъществен още.

Вероятно с времето щяха да започнат да третират случая като грешка, ако не съществуваше *запис* на моя разговор с *Нея*, запис, който неведнъж ми възпроизвеждаха, за да ме склонят към даване на показания.

Най-после една година беше направено съобщение, че жители на моята планета са се натъкнали на чуждо *съзнание*. Една от галактическите експедиции срещнала планета, населена, по-скоро *обрасла* с разумни растения. Понеже четирите космически кораба,

съставляващи ескадрата, която достигнала това небесно тяло, по време на кацането си облъчили значителна част от него, растенията започнали отбранителна борба. Техните възможности обаче били мизерни, така че за кратко време планетата се превърнала в пустиня. Това унищожително дело беше извършено от същества, към които принадлежах и аз. Изпаднах в отчаяние, като узнах за това. Помислих си даже, че може би съм постъпил неправилно, укривайки своя контакт с *Нея*. Може би *Тя* щеше да обясни на земните жители, че не могат всичко да оценяват само от собствена гледна точка. И да реагират по такъв начин, по какъвто е реагирал екипажът на онази изследователска ескадра.

Почувствувах се виновен за пръв път от началото на многогодишната ми изолация на острова. Не е трябвало може би да укривам своята тайна, въпреки че бях обещал да я запазя.

Моите съмнения се засилиха, когато започнаха да се чуват гласове, осъждащи онази трагедия, посочвайки, че това било *грешка* от страна на Земята. Ала можеше ли тя да се избегне?

В едно бях сигурен, че животът, който природата е засяла в Космоса, е изключително разнообразен в своите форми и, че трябва да се постигне не само разум, но и *мъдрост*, за да се намерят правилни решения в случай на контакт. Засега човешкият род е намерил сили да не унищожава себе си, както е било преди векове. Разбрах, че и това е вече много. Макар че е още твърде малко!

* * *

И все пак чух *Я* още веднъж. Преди да... Това се случи късно, но все още достатъчно рано, за да бъде спасена Земята.

В началото появата на кометата не будеше голямо безпокойство, въпреки че се приближи до Земята на такова разстояние, на каквото не се е приближавала по-рано никоя друга. Паниката започна едва тогава, когато изчисленията, показаха, че сблъскването с нейното ядро е неминуемо.

Въпреки притежаването на различни оръжия с голяма разрушителна сила хората още не разполагаха с такива средства, които

биха направили възможно унищожаването на кометата, преди тя да се приближи до Земята. Планетата бе осъдена на гибел.

Обърнах се с молба да ми предоставят интуит още когато се появиха първите подозрения, че траекторията на кометата може да се пресече с тази на Земята. Отказаха ми, взеха ме обаче на разпит. Тогава казах най-после за *Нея* и изразих допускане, че и на кометата, приближаваща към Земята, се намира подобно същество.

— Разбира се, дори ако съществува и ако ми се удаде да установя с него контакт, това още не дава никакви надежди за спасение. Следователно дори и в този случай...

— А защо собствено трябва да се свързваш именно ти, а не някой друг? — ме запитаха.

— Наистина: защо — повторих, — може би просто затова, че ми се е случвало вече някога.

И така, дадох ми в края на краищата усъвършенствуван модел интуит. Още след няколко часови проби (все пак тогава беше ценен дори всеки час) осъществих контакт. И констатирах почти веднага, че на кометата, която трябваше след четири дни да се сблъска със Земята, се намира *Тя*, същата, която преди тридесет и няколко години ми каза на сбогуване: „Не забравяй...“

Тя също ме позна. И когато това стана, дълго мълча, а аз мислех вече, че връзката се е прекъснала, че може би тя сама я е прекъснала. Но не беше така.

— Дали... се досещаше, че именно аз... се приближавам към Земята?

— Помислих си, че това е възможно. Макар че можеше да бъде и друга комета.

— А тогава какво? Какво би могъл да постигнеш в такъв случай? Законите на природата са неумолими. Още повече тогава, когато се пробва да бъдат нарушени. Това, че траекторията на моя полет в пространството претърпя промяна, е следствие на атака от страна на жителите на една планета, знаещи за *мен*. И затова сега трябва да заплатите вие...

— Да — казах тихо и мълкнах.

— Обаче това няма да стане — рече също така тихо, — понеже аз мога да не допусна това. Не ти казах тогава, преди години, за тази

възможност. Притежават я — за свое щастие или нещастие — всички разумни същества...

— Нима *Tu*... — прекъснах я.

— Да. И така: сбогом. И не забравяй...

Гледах в небето, по което бързо, влачейки след си голям воал, се движеше кометата. Малко след това небето избухна в огнена феерия, която почти заслепяваше очите. После този огън почна постепенно да загасва. Земята беше спасена.

Публикувано във вестник „Орбита“, броеве 51,52/1983 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.